

Revista Intercultural

KOLOREZ KOLORE!

Kultura Arteko Aldizkaria

4

Kolorez Kolore aldizkariak Arabako herritarren kultura artekotasuna eta berdintasuna sustatzea du helburu, herritarrak sentsibilizatuz eta kultura bakoitzaren inguruko estereotipoak eta aurreiritziak murriztuz.

Arabako Foru Aldundia
Diputación Foral de Álava

Egilea: ADRA Fundazioa, 2016

Lorenzo Prestamero kalea, 3

01013 Vitoria-Gasteiz

Tel.: 945.25.75.75 / 692.611.113

<http://www.adra-es.org>

kolorezkolore@adra-es.org

www.facebook.com/Kolorez-Kolore-Fundación-ADRA

Edukia eta diseinua: **Janire Zatón**

Itzulpena: **Yaiza Cuesta**

Koordinatzailea: **Sandra Llamas**

Kolorez Kolore Arabako Foru Aldundiko Kultura arteko Sailak diruz lagundutako aldizkaria da. Arabako herritarren kultura artekotasuna eta berdintasuna sustatzea du helburu, herritarrak sentsibilizatuz eta kultura bakoitzaren inguruko estereotipoak eta aurreiritziak murriztuz.

Honen diru-laguntzaz:

AURKIBIDEA

“Ezagutu zure gaur egungo hiria eta...”	4-5
“...eta erakutsi iezaguzu zure jatorrizko herri edo hiria”	6-7
3. sektorearekin erlazioa duten 2 erakunde edo programaren zabalkuntza...	8-9
Gizarte-gaiei buruzko berriak.....	10-11
Gezurta ditzagun zurrumurruak	12-13
Hizkuntzak ikasten.....	14
Kultura arteko sukalde liburua.....	15
Genero berdintasuna.....	16-17
Kultura arteko denbora-pasak	18
Kultura arteko istorioak.....	19
Migrazio prozesua.....	20-21

“EZAGUTU ZURE GAUR EGUNGO HERRI EDO HIRIA ETA...”

Elkarritzeta. Laura Aguirre, Villafranca de Estíbalizko herritarra. Gasteizera joaten da maiz.

Nola definituko zenuke Gasteiz?

Gasteiz landa-udalerrri txiki bat da. Zatitutako hiri gisa defini dezakegu: alde batetik, auzo zahar eta berriak ditugu, eta, bestetik, sakabanatutako herri txikiz (nirea, besteak beste) osatutako nekazaritza eremu zabala. Hiriak bilakaera nabarmena izan du. Badira hainbat auzo berri, hala nola Salburua eta Zabalgana; horietan, gazteak bizi dira batez ere, parke ugari daude eta mugimendu handia eta giro ona dira nagusi. Bestalde, auzo zaharragoetan, adineko pertsonak bizi dira, eta giro lasaiagoa dago. Oro har, auzo bakoitzak bere nortasuna eta ohiturak ditu; auzo jakin batera zoazenena, hainbat sentazio transmititzen dizkizu. Horixe da, nire ustez, Gasteizek duen alderdirik politena eta bereziena, udalerrriak dituen parke eta berdegune ugari ez gain.

Zer alde on eta txar nabarmenduko zenituzke?

Alde onen artean, honako hauek aipatuko nituzke: Gizarte Etxeetan jarduera ugari eskaintzen dira, hiriak parke eta berdegune asko ditu, atsedeen hartzeko eta gozatzeko terraza mordoa du, askotariko giroak ditu, kultura-aniztasuna nabarmena da, erraza da leku

guztietara iristea, hirigunetik atera eta naturaguneetara hel zaitezke berehala...

Alde txarren artean, aipatzekoa da auzo jakin batzuetan ez direla onartzen kulturen arteko nahasketa eta harremanak. Batzuetan, ghettoak edo kultura bereko pertsona-taldeak sortzen dira, eta ez dira gainerako herritarrekin nahasten. Nire ustez, nahasketa hori oso onuragarria izan liteke hiriaren garapenari eta herritar guztien aberastasun kulturalari begira.

Nola definituko zenuke Arabako kultura?

Nire iritziz, Arabako kultura anitza da. Tradizio eta festa ugari daude: batzuek nekazaritza-lanak dituzte oinarri (mahats-bilketaren jaialdia, patataren jaia); beste batzuek, gai historiko eta kulturalak (Erdi Aroko azokak, liburu azokak, jazzaren jaialdiak...). Badira auzoetako jaiak ere. Jai horietan guztietan, herritarrak kalera ateratzen dira, hirigunetik, hiriko inguruetatik edo hurbil dauden herrietatik paseatzen dute, ondo jaten dute, lagunez eta familiaz gozatzen dute, bai eta gertu dugun ingurune natural ederraz ere. Nire ustez, herritarrok konturatu gabe errepikatzen ditugu ohitura eta tradizio horiek, hain zuzen ere, gustuko ditugulako. Gure kultura

apurka-apurka hedatzen ari dela iruditzen zait: beste kultura batzuetako ezaugarriekin bat egin ahala, garatzen eta aberasten ari da. Ez ditugu ahaztu behar herrietako zaindariaren jaiak; egun horietan ere oso ondo pasatzen dugu.

Zein da gaur egun Arabako gizarte- eta ekonomia-egoera?

Gizarte- eta ekonomia-egoerari dagokionez, hiru giro bereiz ditzakegu. Alde batetik, auzo eta garapen-eremu berrietan bizi diren pertsonen egoera da onena, horiek ez baitute arazorik hiriak eskaintzen dituen aukera guztiak baliatzeko. Beste alde batetik, Gasteizko gune pobreenetan eta etorkin gehien bizi diren lekuetan, herritarrek baliabide gutxiago dituzte, eta, horrenbestez, aukera gutxiago dituzte eskura. Azkenik, badirudi landa-inguruak eta hiriaren aldiriek ez dutela eboluzionatu, eta bertako egoera orain dela zenbait urteko egoera bera dela.

Zure ustez, kultura arteko probintzia bat al da Araba? Zergatik?

Nire ustez, Araban bizi diren etorkin-kopurua kontuan hartuta, askoz probintzia interkulturalagoa izan beharko litzateke. Arabak aspaldidanik hartu izan ditu beste leku batzuetatik etorritako langileak. Azken urteotan, baina, kanpotik iritsitako pertsonen jatorrizko herrialdea aldatu egin da, eta askoz etorkin gehiago iritsi dira. Arazoak sortu dira, eta bi alderdiek kultura aniztasunari uko egiten diote haren beldur baitira. Hori dela eta, gure probintzia ez da erabat kultura artekoa.

Hiritik ibiliz gero, kultura bereko pertsona-taldeak ikus daitezke hainbat lekutan, eta gainerako herritarrek ez dira eremu horietara joaten. Ikastetxeetan, ikasleen adina gorabehera, laguntalde gehienak kultura bereko neska-mutilez osatuta daude. Horregatik, nire ustez, hezkuntza

eta kultura artekotasunaren ikuspegia landu behar dira, herritarrek kultura artekotasunak ekar ditzakeen onurez ohar daitezten.

Gasteizen gizarte-baliabide nahikoa dagoela iruditzen al zaizu?

Ezagutzen ditudan gizarte-baliabideak, oro har, oinarritzkoak eta premiazkoak dira. Gasteizko herritarren beharrei erantzuteko sortutako baliabideak dira, eta, hortaz, baliabide asistentzialak dira, hau da, arazoak konpontzea eta berriz ere ez sortzea dute helburu. Nire ustez, komenigarria litzateke prebentzioa edo hainbat arazo eta premiari aurre egitea helburu duten baliabide gehiago abian jartzea hainbat arlotan.

Zaila da aldaketa hori gertatzea; izan ere, krisiaren eta azken urteotako egoeraren ondorioz, areagotu egin dira mota guztietako gizarte-premiak, eta, horrez gain, murriztu egin dira ordura arte inbertitutako gizarte-baliabideak. Hortaz, orain dela urte batzuetako egoerara itzuli behar dugula pentsatzen dut, abiapuntu horretatik hasi eta eboluzionatzen eta hazten jarraitzeko.

Zer iruditzen zaizu Arabako kultura-eskaintza?

Hiriko kultura-eskaintza egokia eta askotarikoa iruditzen zait. Hala eta guztiz ere, normalean ez dut gozatzen hiriak eskaintako aukerez. Alde batetik, elkarte pila bat daude eta beren proiektu txikiak egiten dituzte; proiektu horiek sustatu behar direla pentsatzen dut. Beste alde batetik, Gizarte Etxeek jarduera asko eskaintzen dituzte, eta edonork parte har dezake horietan. Azkenik, beste jarduera batzuetan parte hartzeko (zinemara, antzerkietara eta kontzertuetara joateko, adibidez.) baliabide gehiago behar dira eta, hori dela tarteko, herritar jakin batzuek bakarrik hartzen dute parte horietan.

Hiritik kanpo, kultura-eskaintza oso urria da; ia-ia ez dago eskaintzarik.

... ETA ERAKUTSI IEZAGUZU ZURE JATORRIZKO HERRI/HIRIA”

Elkarrizketa. Mariam Machtache, Gasteizen bizi den emakume marokoarra.

Zer herrialdetan hazi zinen? Eta zer hiritan?

Marokon hazi nintzen, Casablancan zehazki. 3 urte dira Espainiako estatuan bizi naizela. 3 urte igaro nituen Castellón eta, orain, 6 hilabete daramatzat Gasteizen.

Zein da zure herrialdeko hizkuntza ofiziala?

Arabiera eta frantsesa.

Esango al diguzu hitz edo esaldiren bat zure ama-hizkuntzan? Zer esan nahi du?

Kaixo honela idazten da: مرحبا.

Arabieraz gain, zer beste hizkuntza daude?

Berberea, adibidez.

Hiri horretako zer alderdi nabarmenduko zenuke?

Nire hiri Casablanca da. Handia eta ederra da, eta 3 milioi eta erdi biztanle inguru ditu. Hiri horretan,

tradizioak (azokak, medinak, auzoak, artisautza, etab.) eta modernotasunak (eraikinak, merkataritza-guneak, kafetegiak, etab.) bat egiten dute.

Marokoko ekonomia- eta merkataritza-gune nagusia da.

Zein dira zure herrialdeko dantza eta jai tipikoak?

Nire herrialdeko jai tipiko ospetsuenak honako hauek dira: arkumearen jaia eta Ramadan. Hala ere, badaude beste jai eta dantza tipiko batzuk ere, nahiz eta nazioartean hain ospetsuak ez izan, hala nola Shikat eta Guedra.

Zer alde on eta txar aipatuko zenituzke?

Alde txarren artean, nabarmendu dezakegu jende asko eta lan gutxi dagoela. Horrek pobrezia eragiten du. Bestalde, hauexek dira alde onak: klima, kultura-aberastasuna eta jendearen izaera.

Nolakoa da zure jatorrizko herrialdeko kultura?

Gastronomia ona da, eta musika-estilo ugari daude. Jantziak ederrak eta koloretsuak dira. Hori guztia historia- eta arkitektura- aberastasunaren ondorio da.

Zein dira zure jatorrizko herrialdeko ohitura deigarrienak/bitxienak?

Achoura deritzoguna da nire herrialdeko ohitura deigarrienetako bat.

Achoura umeen, familiaren eta tradizioen jaia da. Gozokiak eta opariak banatu ohi dira, inauterietako elementuak dira nagusi, besteak beste sua, ura, perkusioa, dantzak eta mozorro-jantziak.

Nolakoa zen hango gizarte- eta ekonomia-egoera bertan zeundenean?

Marokon lan gutxi zegoen, eta, beraz, gizarte- eta ekonomia-egoera korapilatsua zen. Hortz klinika batean egiten nuen lan, goizeko 9etatik gaueko 9etara, baina nire diru-sarrerekin ez nuen bizitzeko adina diru. Hori dela eta, nire senarrak Castellóra emigratzea erabaki zuen orain dela 16 urte. Bata bestearengandik urruti bizitzea zaila zen, eta, hortaz, leku batean elkartzea eta familia bat eratzea erabaki genuen. Beraz, bisa eskatu nuen, eta 3 urte eta erdi beranduago eman egin zidaten.

Zer distantzia dago Araba eta zure jatorrizko herrialdearen artean? Zer garraibidetan bidaiatu daiteke bertara?

Bilbotik Casablancara 2 ordu eta 15 minututan irits daiteke hegazkinez.

Talka kulturalik pairatu al zenuen Arabara iritsi zinenean? Zertan nabaritu zenuen?

Bai, talka kulturala pairatu nuen Arabara iritsi nintzenean. Hotz handia egiten zuen eta ni ez nengoen ohituta eta ez neukan arropa berorik.

Nolakoak dira gasteiztarrek? Nolako harremanak eta manerak dituzte?

Hasieran, mesfidantzak gure artean muga ugari egotea ekarri zuen. Gasteiztarrek gauza berriak ezagutzeko gogorik ez zutela iruditzen zitzaidan. Hala eta guztiz ere, denboraren poderioz, egoera aldatuz joan da, eta, orain, askoz harreman hobea dut haiekin.

Zer egiten duzu astialdian?

Astialdian, telebista ikusi eta forma eta kolore askotako pastelak egiten ditut. Zoratzten nau gozogintzak, eta, gainera, errezetak irakurtzeak gaztelania hobetzen laguntzen dit. Castellóra heldu nintzenean, ez nuen tutik ere ulertzen, ez hizkuntza ez zenbakiak. Baina eskola batera joaten hasi nintzen hizkuntza ikasteko. Gasteizen ere beste eskola batean ikasten dut gaztelania; izan ere, ezinbestekoa da komunikatu ahal izateko. Oraindik ere hobetu behar dut akatsak egiten ditudalako, baina orain elkarrizketak izan ditzaket. Nolanahi ere, pixkanaka ikasten jarraitzen dut.

Zerbait gehiago esan nahi al diguzu?

Orain jendearen izaerara eta hirira ohitu naiz, eta askoz hobeto nago. Pozik nago hemen bizitzeaz. Hemen ez dut seniderik, eta zaila da egoera askori aurre egitea familia ondoan ez izanda. Baina ohitu eta, azkenean, aurrera egitea lortzen duzu.

Zer da BATekin?

BATeKIN Arabako boluntariotzaren eta parte-hartze sozialaren agentzia da, eta Arabako elkarte-sarearen eta elkarteetako boluntarioen sustapenari dagokionez atzeman diren beharrei erantzute aldera sortu da. Ekintza boluntarioa sustatu eta sendotzea du helburu, bizi-kalitatea handitzeko eta kohesio nahiz justizia sozial handiagoa lortzeko, herritar aktibo antolatuen adierazgarri (ekintza boluntarioaren definiziotik hartuta). Horretarako, doako eta kalitatezko zerbitzua eskaintzen die boluntarioei eta boluntariotza-lanean hasi nahi duten guztiei, bai eta Araban egoitza duten eta boluntariotza-ekimenak antolatzen dituzten edo antolatu nahi dituzten irabazi-asmorik gabeko erakundeei ere.

Honako hauek sustatu dute BATeKIN proiektua: Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Saileko Familia Politikarako eta Komunitate Garapenerako zuzendaritzak, Vital Gizarte Ekintzak eta SARTU ÁLAVA elkarteak.

ESKAINTZA:

- **Informazio-gunea** (iragarki taula / online)
- **Orientabide pertsonalizatua** (hitzordu pertsonalizatuak)
- **Herritarrak sentsibilizatzeko zerbitzua** (boluntarioak sentsibilizatzeko prestakuntza / hainbat kolektiborentzako hitzaldiak)
- **Prestakuntza eta ahalduntzea** (boluntarioentzako oinarrizko prestakuntza)
- **Parte-hartze soziala sustatzeko zerbitzua** (boluntariotzaren ostegunak)

Ania Becerril-ek eskeinitako informazioa.

Kaleratzeak Stop Araba

Nortzuk Gara?

Kaleratzeak Stop Araba hipotekengatik kaltetuak eta pertsona solidarioak batzen duen plataforma bat gara, indarra egiteko elkartzea erabaki dugunak kaltetuek bankuekin eta hipoteka legearen duten arazoak konpontzeko.

Estatu guztiko HKP (Hipotekagatik Kaltetuen Plataforma) desberdinekin elkarrekin lan egiten dugu eta Euskal Herriaren eta beste erkidego mugakide batzuetako plataformekin koordinatzen gara.

Gure asmoa kaltetutako pertsonak enpoderatzea da eta fronte komuna eragitea bankuen eta finantza-etxeen kontra, hauen bidegabeeko legeak, interesen eta beraien alde eta ez herritarren alde plegatzen diren klase politikoaren aurka egiteko. Gainera hipotekei buruz dauden lege injustuak alda daitezen eskatzen dugu eta politikoek legeak erabili ditzaten etxebizitza funtsezko eskubide bat delako adierazteko, eta ez orain arte bezala legeek etxebizitzan negozio bat ikusten baitute, interes gogotsuaren menpean.

Nola egiten dugu?

Pertsona eraginen indarren elkartasunez, bankuekin bi parteak pozik edo ondoen atera daitezen negoziatzen dugu, hala ere argi daukagu gure asmoa kaltetuak haren etxetik kaleratuak ez izatea eta ez dagokion bizi guztirako zor bat geratzea dela, pertsona guztiek beti izan beharko luketen oinarritzko bizitzeko kondizio batzuen garapena zailduko zuena. Gainera, aholkularitza legala ematen eta izan dezaketen prozedura judizial guztietan kaltetuei laguntzen diegu.

Akordioetara irizten ez bagara, fronte komuna egiten dugu pertsonaren etxe-kaleratzea saihesteko erresistentzia ez-bortitzaren bidez.

Gainera, Stop Kaleratzeak Araba beharrezko lege aldaketak planteatzen ditu Etxe-kaleratzeak gizartean suposatzen duen gaitz handiarekin amaitzeko. Horregatik, egiten dugu lan garrantzitsua delako etxebizitzaren arazoa sozializatzen eta salatzen. Estatuko PAH guztiekin elkarrekin egin dugu lan, sinadura bilketa lege-ekimena bultzatu ahal izateko, hipoteka legea aldatzeko nahian.

Aipatutako legea aldatzeko beharrezko dena egiten ez duten politikoak salatu eta presionatuko ditugu hauek herritarren zerbitzura jar daitezen arte eta ez espekulatzailen zerbitzura. Gure tresna boteretsuena desobedientzia zibila eta ingurune sozietate guztiaren indarren elkartasunean datza, dena etxebizitza eskubidearen defentsaren inguruan.

GAUR EGUN, NORK ERABIL DEZAKE EUSKADIKO OSASUN-SISTEMA?

Carmen López Gutiérrez¹ eta Xabier Agirre Lizarraga²

Gaur egun Euskadiko osasun-sistema nork erabil dezakeen ulertzeko, lehenik eta behin, ekar dezagun gogora historia.

Gogoratu beharreko lehen gertaera garrantzitsua hauxe da: 1989an, osasuna gizarte-segurantzako kuotekin ordaintzeari utzi eta Estatuko aurrekontu orokorrekin finantzatzen hasi ginen, zuzeneko eta zeharkako zergen bitartez. 2012ra arte, Espainian, osasuna ia-ia unibertsala zen eta herritarrekin lotuta zegoen. Horrenbestez, Espainian bizi zen edonork zuen Estatu osoan osasun-sistema publikoa erabiltzeko eskubidea; horretarako, aski zen 3 hilabetez errolatuta egon izana.

2012ko ekainean, erabat aldatu zen egoera hori, PPren gobernuak **16/2012 Errege Lege Dekretua** onartu baitzuen. Ordutik aurrera, osasun-laguntza asegurdun izatearekin lotuta egoten hasi zen, hau da, lan-merkatuarekin (ez herritarrekin) zerikusia duten baldintzen mende geratu zen. Une hartatik aurrera, lan-harreman bat duten edo izan duten pertsonen (aseguraturako langileak, pentsionistak, langabeak) eta beren onuradunei soilik aitortu zitzaion osasun-laguntza jasotzeko eskubidea. Neurri horrek unibertsaltasun-printzipioan atzera egitea ekarri zuen. Gainera, dekretu hori osasun publikoaren finantzaketa-ereduaren kontrakoa da, osasuna guztiok, gure lan- eta administrazio-egoera gorabehera, ordaintzen ditugun zergen bitartez finantzatzen baita.

Salbuespen gisa, legeak ezartzen du honako hauek osasun-sistema publikoa erabil dezaketela: haurdun dauden emakumeek haurdunaldian zehar, erditzean, eta erditze-ostean; 18 urtetik beherakoek eta arreta urgentea behar duten pertsonak.

Neurri horrek, batik bat, **egoera irregularrean dauden etorkinei** eragiten die. Baina, horrez gain, **bertako pertsonengan** ere badu eragina zenbait kasutan: 6 hilabete baino gutxiago kotizatu dituzten 26 urtetik gorakoengan, atzerrian 3 hilabetez baino gehiagoz (Gizarte Segurantzaren ekarpenik egin gabe) bizi izandako espainiarrengan, eta, jakina, lan egin arren aseguraturik ez dauden pertsonengan.

Argi dago lege bidegabe horrek **gure Osasun Sistema Publikoaren eredia aldatzea** zuela helburu, bai eta, azken urteotako krisia aprobetxatuz, **politika baztertzailerik** legitimatzea ere. Atzerapauso handia izan da Giza Eskubideen alorrean, etika medikoaren printzipioak urratu ditu, eta eraginkortasunik gabeko neurria izan da ekonomiaren eta osasun publikoaren ikuspegitik.

Gobernu autonomikoek hainbat perspektibatan oinarrituta garatu zuten legea. Horrenbestez, egoera desberdinak sortu dira Estatuko leku bakoitzean, eta horrek zalantzan jartzen du leku guztietan osasunerako eskubidea bera dugula dioten printzipioa. **Euskadin, 114/2012 Dekretuaren**³ bitartez, Estatuko Errege Lege Dekretuak ezarritako baldintzak ez betetzeagatik bazterturik geratu ziren pertsonak osasun-sistema erabili ahal izatea bermatzeko ahalegina egin zen. Horrela, eskaera egiteko unean EAEn gutxienez urtebetez errolatutako pertsona orori osasun-sistema erabiltzeko eskubidea bermatu zitzaion, beste bi baldintza betez gero: Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta (DSBE) jasotzea edo errenta horren zenbatekora iristen ez diren diru-sarrerak izatea eta ez izatea osasun-babes publikoko beste sistemarik erabiltzeko modurik. Espainiako Gobernua neurri hori indargabetzen saiatu zen oraindik ebatzi ez den errekurtsio konstituzional baten bitartez; hala ere, bitartean, indarrean jarraitzen du.

¹ Inklusio-bokala, Euskadiko Munduko Medikuek

² Kultura arteko bitartekaria, Euskadiko Munduko Medikuek

³ [http://www.lehendakaritza.ejgv.euskadi.eus/r48-](http://www.lehendakaritza.ejgv.euskadi.eus/r48-bopv2/es/p43aBOPVWebWar/VerParalelo.do?cd2012002973)

[bopv2/es/p43aBOPVWebWar/VerParalelo.do?cd2012002973](http://www.lehendakaritza.ejgv.euskadi.eus/r48-bopv2/es/p43aBOPVWebWar/VerParalelo.do?cd2012002973)

Hasieran, Euskadiko egoera beste erkidego askotakoa baino hobea zen. Halere, 2015eko maiatzeko hauteskunde autonomikoen ondoren, hainbat erkidegok osasun-sistema erabiltzeko aukera eman zieten egoera irregularrean zeuden etorkinei, baldintza malguagoak ezarri (Nafarroan eta Balear Uharteetan ez da erroldarik behar; Aragoi, Kantabrian, Katalunian eta Valentzian, aski da 3 hilabetez erroldatuta egon izana). Euskadiko egoera, berriz, ez da aldatu 2012tik: erroldatuta egon beharreko denbora murritzeko asmoa dutela iragarri dute, baina neurri hori ez da indarrean jarri.

Euskadin osasun-estaldura publikoa zabaltzeko egindako saiakera gorabehera, ez dugu osasun-laguntza unibertsalik lortu; izan ere, hainbat pertsona **bazterturik** daude artean: agiririk gabeko pertsonak, urtebetez etenik gabe erroldatuta egon izana egiaztatu ezin dutenak (gero eta zailagoa baita), bizileku finkorik ez dutenak (aterpetxeetan bizi direnak eta etxerik ez dutenak), DSBEn zenbatekoa ozta-ozta gainditzten duten diru-sarrerak dituztenak, baina osasun-aseguru pribatu bat ordaintzeko adina diru ez dutenak.

Gure erakundean, osasunerako eskubidea urratu zaien pertsonen laguntza ematen diegu egunero. Batzuei, oztupoak jarri dizkiete eskaera egiterakoan; beste batzuei, arreta urgenteagatik kobratu diete; zenbaitetan, haurdun dauden emakumeei, larrialdiei eta adingabeei osasun-laguntza ukatu izan diete. Halaber, aipagarria da egoera horiek eragiten duten disuasio-efektua: gero eta pertsona gehiagok beren burua baztertzen dute egitan badituzten eskubideak ez dituztela pentsatzen dutelako.

Gaur egun, Munduko Medikuek erakundean lehen baino pertsona gehiago erregistratzen ditugu, osasun-laguntza behar eta berori jasotzeko eskubidea izanda ere, **osasun zentroetara joan ez direnak, beren inguruko pertsonen esan baitiete egoera nolana hikoia izanda ere (larrialdia, haurdunaldia, adingabeak...) ez dutela osasunerako eskubiderik, edo emandako laguntzagatik ordaindu beharko dutela.**

Legeak ezarritakoaren kontrakoa dioten zurrumurru horiek hainbeste hedatu dira, ezen ezin izan baitira gelditu nahiz eta ahaleginak egin, egunero-egunero gertaerek zurrumurru horiek berretsi dituztelako. Ez baldin bada legea betetzen dela zaintzen, egunero legea aplikatu behar duten administrazio-langileei ez baldin bazaie behar duten prestakuntza eta informazioa ematen, zurrumurrua legea baino garrantzitsuagoa bihurtzen da, egia bilakatzen da, eta errealitatea eraldatzen du.

Azken 4 urteotan, sistematikoki urratu da osasunerako eskubidea, eta Administrazioa -baita Euskadiko administrazioa ere- edo ez da gai izan aurreikusteko zer ondorio eragin zitzakeen lege horrek pertsona migratzaileen kolektiboarengan -nork bere burua osasun-sistematik baztertzea, eta, beraz, babesik ez izatea- edo ez du ondorio hori prebenitu nahi izan.

ADRA Fundazioak gure esku jarritako plataforma honetatik, zurrumurru horri aurre egiteko lan egin dezazun eskatzen dizugu. Horrez gain, zure inguruan gaizki informatuta dagoen edo osasun-sistema erabiltzeko zailtasunak dituen norbait dagoela ohartzen bazara, esan egia, edo jarri harremanetan Munduko Medikuek erakundearekin aholku eman diezaiogun.

Gogoratu! Zure administrazio-egoera edozein izanik ere, eta hemen bizitzen daramazun denbora gorabehera, honako kasu hauetan osasun-laguntza jasotzeko eskubidea duzu:

- Larrialdiak eta larrialdietatik eratorritako egoerak, medikuaren alta (ez ospitaleko alta soilik) izan arte
- Haurdunaldia
- Adingabeak
- Eritasun infekzio-kutsakorrek (GIB, C/B hepatitis...)...
- Gaixotasun menntalak
- Gaixotasun kronikoak

GEZURTA DITZAGUN ZURRUMURRUAK

Askok legea hausten dutela? Zenbatek?

Pertsonak ez dira delitugileak jaiotzez, delitugile bihurtzen dira.

2012an kondenatutako pertsonen % 74,2k nazionalitate espainiarra dute. Euskadin delitu- eta falta-kopuru bera gertatu da azken 10 urteotan, eta immigranteen kopurua, berriz, orain dela 10 urtekoa hiru halako da, beraz gezurra da immigranteen eta delinkuentziaren arteko loturarik dagoenik. Pertsona delitugileak daude, baina ez dago kultura edo jatorri delitugilerik, pertsonak ez direlako delitugileak jaiotzez, delitugile bihurtzen dira.

Askok legea hausten dute: zenbatek?

Batzuek bai, baina gehien-gehienek ez. Hemengo batzuek ere legea hausten dute, baina gehiengoak ez du deliturik egiten.

2008an, Estatistikako Institutu Nazionalaren (INE) ikerketa batek adierazi zuen Espainian legea hausten de 100 aldiko, 70 aldiz adin nagusiko espainiarrek egiten dutela; adin txikiko pertsona batek legea hausten duen 100 aldiko, berriz, 80 aldiz espainiarrek egiten dute.

Espainian, batik bat, askatasunaren aurkako delituak egiten dira (legearen aurkako atxiloketak, bahiketak, mehatxuak eta derrigortzeak), eta delitu horien % 77 espainiarrek egiten dituzte; sexu-askatasunaren aurkako delituen (adingabeen prostituzioa eta adingabeak galbidean jartzea, sexu-abusuak eta -erasoak, besteak beste) % 74 espainiarrek egiten dituzte; lapurreten eta ebasketen % 70 baino gehiago espainiarrek egiten dituzte. Horrez gain, espainiarrek prebarikazio eta ustelkeria delituen % 100, hondamen-arriskuko delituen % 90 eta iruzurren % 80 egiten dute. (Iturria: Barne Arazoetako Ministerioa, 2012).

Nolanahi ere, kontua argi dago: delitu egiten duenak, legeak ezarri bezala ordain dezala. Ez dago nazionalitate bat berez beste bat baino kriminalagoa dena. Ez ahaztu delitugileak ez direla delitugile jaiotzez, delitugile bihurtzen direla. Immigranteak ez dira kolektibo homogeen bat. Oso heterogeneoak dira. Garrantzitsua da azpimarratzea, immigranteen gehiengoak legea eta bizikidetzaren errespetatzen dituela, espainiar gehienek bezala.

Gure gizartea askotarikoa eta kulturantzuna den heinean, ez genuke delitugile nazionalak eta immigranteak hitz egin behar, delitugilez, legea errespetatzen ez duten pertsonak, baizik. Espainian bizi diren atzerriarrak ez dira delitugileak jaiotzez, beren jatorria dela eta; legea hausteko joera dute espainiarrek bezala, egoera txarren aurrean, edo beste arrazoi batzuegatik.

Azpimarratu behar da zein garrantzitsuak diren estereotipoak asoziazio irreal horretan, hau da, zein arriskutsua den orokortzea eta “desberdina den pertsona” etiketatzea; hori dela eta, batzuen jokaera kriminala beren jatorriarekin lotura dagoela pentsatu ohi da. Biztanleria-talde guztietan bezala, badago delituak egiten dituzten immigranteen ehuneko bat, baina haien jokaera orokortzea eta immigrazioa eta delinkuentzia besterik gabe lotzea, errealitatea deformatzen duen asoziazio sinplista egitea da.

Gizarte-irudiaren distortsioa. Hedabideek atzerriarrek egindako delitu jakin batzuk zabaltzea eta puztea, edo delitugilearen nazionalitatea azpimarratzea. Ez dago zertan aipatu delitugilearen talde etnikoa, kolorea, erlijioa edo jatorria, ez baldin bada funtsezkoa albisteak ulertzeko. Zer pentsatuko genuke nazionalitate italiarreko pertsonen buruz etengabe mafiaren krimen eta delituen berri emango baligute, eta horixe balitz italiarrei buruz dakigun guztia?

Datuek egiaztatzen dute delituen tasak behera egin duela atzerriarren ehunekoak gora egin ahala, beraz “ezin da esan immigranteak egotea erabakigarria denik delinkuentzia-maila azaltzeko”.

Garrantzitsua da komunitate atzerriar bat leku batean sustraituta egotea, jokabide kriminalak saihesteko. Zenbat eta integratuago egon leku batean, orduan eta aukera gutxiago daude delinkuentzian erortzeko. Izan ere, integratuta dauden pertsonen, normalean, ez dute deliturik egiten gizarte-lorpenak galtzeko beldur direlako. Halaber, deliturik ez egitera bultzatzen gaituen lotura garrantzitsuenetako bat familia da; hala, hobeto uler dezakegu immigranteen egoera, oro har familia lotura gutxiago eta senideen babes txikiagoa baitituzte.

Atal hau egiteko, Zurrumurrurik ez webgunean oinarritu gara

<http://zurrumurrurikez.eus>

Los meses Hilabeteak / الأشهر / Months

Enero	Urtarrila	يناير	January
Febrero	Otsaila	فبراير	February
Marzo	Martxoa	مارس	March
Abril	Apirila	أبريل	April
Mayo	Maiatza	ماي	May
Junio	Ekaina	يونيو	June
Julio	Uztaila	يوليو	July
Agosto	Abuztua	غشت	August
Septiembre	Iraila	شتمبر	September
Octubre	Urria	أكتوبر	October
Noviembre	Azaroa	نوفمبر	November
Diciembre	Abendua	دجنبر	December

Días de la semana / أيام الأسبوع / Days of the Week

Lunes	Astelehena	الثنين	Monday
Martes	Asteartea	الثلاثاء	Tuesday
Miércoles	Asteazkena	الأربعاء	Wednesday
Jueves	Osteguna	الخميس	Thursday
Viernes	Ostirala	الجمعة	Friday
Sábado	Larunbata	السبت	Saturday
Domingo	Igandea	الأحد	Sunday

KULTURA ARTEKO SUKALDE LIBURUA

Arroza oilaskoarekin (Bombay biryani) (Pakistan)

5 LAGUNENTZAKO OSAGAIK

*750 g oilasko

*5 patata

*700 g basmati arroz

*5 jogurt natural

*3 tipula

*Olio eta gatza

*4 tomate

*1 poltsa *laziz zafrani*

NOLA EGIN

Lehenik eta behin, moztu tipula zati mehetan eta prestatu olio pixka batekin, gorritu arte. Gero, gehitu kuboetan ebakitako tomatea eta haragia. Haragia gorritzean, gehitu espezia-poltsa, kuboetan ebakitako patata eta jogurta. Bota ura osagaiak estali arte, eta egosi 20 minutuz su motelean.

Bestalde, prestatu arroza uretan, gatz pixka batekin.

Azkenik, elkartu arroza eta gisatua geruzak eginez, lehenengo elaborazio bat, eta gero bestea, eta berotu dena batera.

Kultura arteko Sukalde Liburutik hartuta. Sukalde Liburu hori Etorkinak gizarteratzeko harrera programaren baitan egin zuen ADRAK.

GENERO BERDINTASUNA

Hitzen min ematen dute

Mary Beard desarmaturik sentiarazten gaituen sistema baten aurkako borrokalari bilakatu da

Mary Beard irakasle eta telebista-aurkezlea. CORDON PRESS

Mary Bearden kasua paradigmaticoa da. Duela urtebete jakin nuen haren berri, hainbat hedabidek, hala nola *The New Yorker*, *The Guardian* eta *BBC-k* mundu klasikoaren ikertzaile ospetsu, Cambridgeko irakasle, TLSko kolaboratzaile eta Antzinako Erromako bizitzaren dibulgatzaile nekaezinak British Museumean emandako hitzaldi bat zabaldu zutenean. Hitzaldiaren izenburua *Oh Do Shut Up Dear* (hago isilik, maitea) zen; gizonak historian zehar emakumeen ahotsa isilarazteko egin dituzten ahaleginen ibilbide luzea azaldu zuen hizlariak, dela *Odisea* dela bere esperientzia pertsonala oinarri hartuta. Izan ere, Mary Beard, ia bere bizitza osoan antzinako gizarteei buruzko xehetasun harrigarriak ikertzen jardun duen 60 urteko emakumea, ospetsu bihurtu zen bat-batean *Meet the Romans* izeneko saioari esker; dibulgaziozko programa horrek erakutsi zion krudelagotzat ditugun inperio zahar horiena bezain oldarkorra dela gure izaera. Saioak kritika zaparrada jasanezina eragin zuen. Bitxiene da kritika horiek ez zirela programaren edukiari buruzkoak, Mary Bearden itxura fisikoari buruzkoak baizik. Irakasleak gazte-gaztetatik burulanean aritutako emakume jakintsu askoren itxura bera du: adats luze, zuri, txorua eta hortz irregular deigarriak ditu, oinetako eta betaurreko bitxiak daramatza, eta (batzuen ustez amorragarriena dena) bere gorputz-hizkuntzak segurtasun zirraragarria adierazten du. Berari bost axola zaio ederra ez izateak, telebistako hainbat kritikariri ez bezala; horiek ez zieten jaramonik egin emakumeak eskuzabaltasunez hedatu nahi dituen irakaskizunei eta, hasiera-hasieratik, emakume jakintsuaren janzkera ez zela behar bezain *cool* esateari ekin zioten.

Are krudeltasun handiagok mintzatu zen tuitlari aldra; sare sozial horretan, Mary Beard zein itsusia omen den komentatu zuten askok.

“Kirasdun puta. Ziur zure baginak nazka ematen duela”. Horixe izan zen Beard andereak jaso zituen tuit interesgarrietako bat. Bitxiena da 70eko hamarkadako feminismo aktiboan hezitako emakume honek ez ziola kasurik egin pertsonaia publikoei sareetan haietaz zer esaten duten ez begiratzeko dioen idatzi gabeko legeari, eta lanari ekin ziola bere gaitzesleei aurre egiteko asmoz. Norbaitek mezu iraingarri haren egilea aurkitzen lagundu zion: 20 urteko ikasle bat zen. Beardek haren amari deitu eta berarekin hitz egin zuen. Halaber, ikerlariaren argazki batean bagina baten irudia jarri eta bere webgunera igo zuen pertsonarekin ere hitz egin zuen. Haiekin eta beste askorekin mintzatu zen Beard, eta gero, solasaldi horien kronika argitaratu zuen bere blogean; argitalpen horrekin, azkenean, Britainiar Museoan irakurri zuen lana osatu zuen,

tradizioz gizonek bete dituzten esparruak hartzen dituzten emakumeei inposatutako isiltasunari buruzko idazkia, alegia.

Bat-batean, emakume hiperaktibo, bikain eta suhar hura gainerako emakumeak desarmaturik sentiarazten gaituen sistemaren aurkako borrokalaria bilakatu zen. Cambridgeko eminentzia batek puta esan zion ikasleari deitu eta harekin eta haren amarekin hitz egin zuen eguna historikoa da niretzat; erromatarrei buruzko Monty Pythonen estiloko txiste horiek (historialariak horiei buruzko saiakera mamitsuren bat idatzi du) bezain historikoa. Tuitlari oldarkor hura bihotzez eskatu zion barkamena. Haren zakarkeria bueltan etorri zitzaion, Beardek argitalpen batean horren berri eman zuenetik, ikaslearen izena Googlen sartuz gero irain ahaztezina ageri baita. Orban bat da haren curriculumean. Hain zakarki iraindu bazuen ere, damu zela adierazi zuen gaztea barkatzeko eskatu du emakumeak (harrigarria, beti bezala): “hitz horiek jasanezinak dira, baina ezin dute norbaiten bizitza hondatu”.

Beard irudi enblematiko bat bilakatu da emakume askorentzat. Megan Beech poeta gazteak olerki bat idatzi zuen, *When I Grow Up I want to be Mary B.* (Nagusia naizenean, Mary B. izan nahi dut); YouTuben duzue eskuragarri, egileak berak errezitatuta. Batzuek feminismo aktiboa hilik zegoela uste bazuten ere, berpizteko arrazoi ugari daudela ohartu gara.

Mary B. ispiluan begiratu zion bere buruari, eta jasotzen ari zen irain guztiak zenbatu zituen, “itsusia, lodi, zahar, puta, kirasdun, desatsegin, gaizki jantzia, mari-mutil...”. Min ematen dute, ezta? Emakume bat iraintzeko hamaika moduei buruzko saiakera idatz liteke. Baina gure heroiak irain zakar horiei aurre egin zien, eta antzinatek datorren tradizio batekin lotu zituen: kontua ez da emakume jakin batek zer esaten duen, emakumeek hitz egitea bera baizik. Orduan, iraintzaileen izaerari buruz ikertzeari ekin zion. Zer pentsatuko zenuke zure senar, seme, neba edo lagunari buruz, jakingo bazenu hain hitz higuigarriak esan dituela? Ni haserretu egingo nintzateke. Eta txikitan ikasi ez zuen hori azalduko nioke: hitzek min ematen dutela.

Elvira Lindo, 2015eko urriaren 10a

KULTURA ARTEKO ISTORIOAK

MALAIKA PRINTZESA

Malaika (aingeru esan nahi du swahili hizkuntzan) neska afrikar bat da. Elefante-talde bateko printzesa da, eta bere aita Kombaren gainean bizi da. Bidaia luzea egiten dute ura edateko tokien bila, eta Malaikak elefanteek bizirauteko oroimena behar dutela ikasten du.

Bidaian zehar, ehiztari arriskutsuei, lehorte-egunei eta urik gabeko edantokiei egin beharko diete aurre baina baobab sakratuak ikusteko aukera paregabea ere izango dute; sabanako zuhaitz misterioitsuak dira baobabak, eta kontrara hazten dira. Kombak hil egingo dela aurreikusten du eta orduantxe hasten dira egun zailak. Malaikak proba zaila gainditu eta irakaskuntza garrantzitsua bereganatuko du.

<https://airamvl.com/2012/09/10/cortometraje-malaika-la-princesa/>

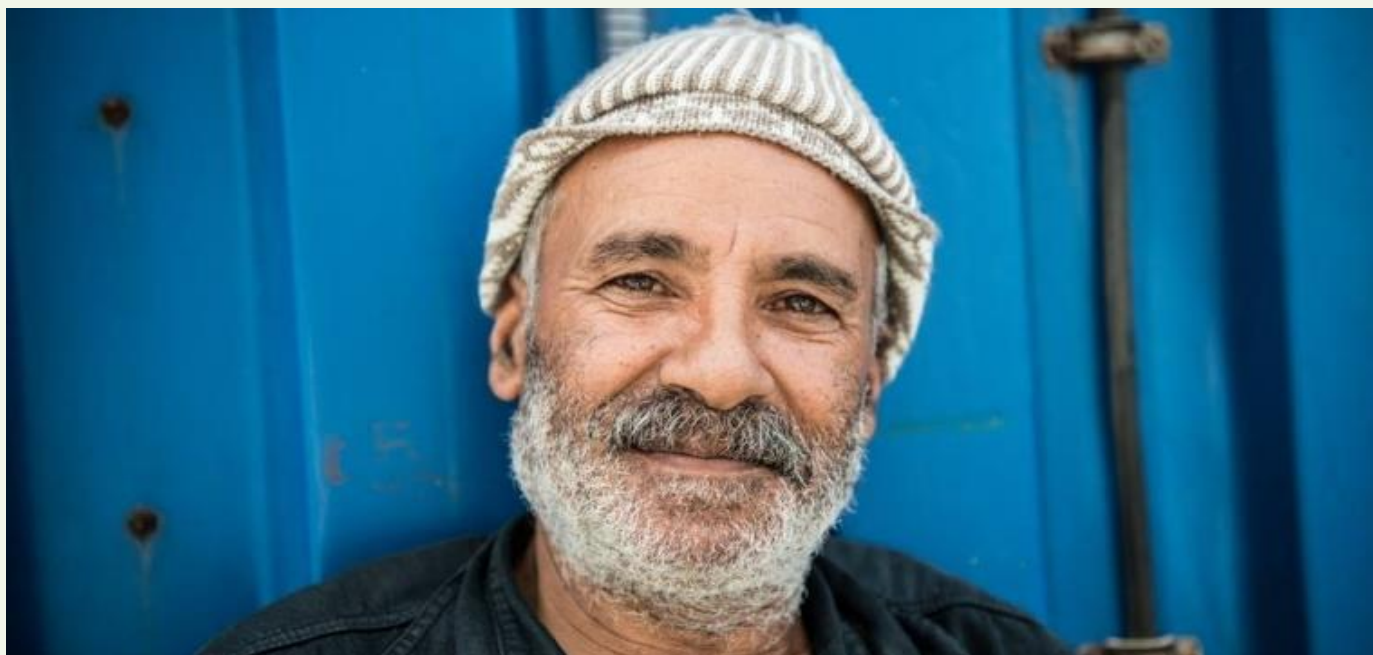
RIACEK ATEA IREKITZEN DU (RIACE ABRE LA PUERTA)

Italiako Riace herriak ehunka errefuxiatu hartu zituen jendegabetzeari aurre egiteko. Proiektua herriko alkateak, Domenico Lucanok, bultzatu zuen. *Fortune* aldizkariaren arabera, munduko 50 pertsona inspiratzaileenetako bat da gizon hori.

<http://www.rtve.es/alacarta/videos/en-portada/portada-62/3752343/>

MIGRAZIO-PROZESUA

Zachariah, 60 urte, Palestinako lurralde okupatuak

“Nire gurasoek **Palestinatik** ihes egin behar izan zuten 1947an, eta Libanora joan ziren bizitzera. 1994an, **Bengasira (Libia)** ihes egin nuen. Ordutik arotz lan egin dut 20 urtez baino gehiagoz. Orain Libiako egoera txarra da, eta, gainera, osasun-arazo batzuk ditut. Ez dut osasun-laguntzarik lortzen, eta ezin dut lan egin.

Lehen, Libian ondo bizi ginen; orain, berriz, arazo ugari daude Bengasin. Pertsona armatu asko daude herrialdean, bai eta elkarren aurka borrokatzen diren milizia ugari ere; gu, Bangladesh, Pakistan, Palestina, Ghana eta Afrikako beste herrialde batzuetatik iritsitako herritarrok, erdian harrapaturik gaude.

Hurbildu egiten zaizkizu, zenbat diru duzun galdetu eta dena eramaten dute. Tiro egin edo su ematen dizute, jo egiten zaituzte. Zutaz abusatzen dute oso era gogorrean. Zure alaba kaletik ikusi eta gustuko badute, gauean etxera joan eta zure aurrean bortxatzen dute. Lapurrak daude nonahi; nire autoa, dirua eta dokumentuak eraman zituzten, eta ezin duzu ezer egin. Ez dago poliziarik, ez eta armadarik ere; ez dago legerik. Inork ezin zaitu lagundu. Okerrena kalean dago, batik bat gauez. Arratsaldeko seietatik aurrera, berandura arte lan eginez gero, etxerako bidean pertsona txar askorekin egiten duzu topo. Inoiz ez dakizu zer egingo dizuten.

Duela urtebete, familia Europara eramatea erabaki nuen. Palestinarrak garenez, arazoak izan genituen dokumentuekin eta ezin izan genuen bidaiatu. Etorri garenok, horrela etorri gara ez genuelako beste aukerarik. Gainerako senideak Bengasin daude oraindik, ez genuen guztiak handik ateratzeko adina diru.

Ontzira igotzean, hil egingo nintzela pentsatu nuen. Baina hauxe esan nion neure buruari: 'profetak itsasoan hilko naizela erabakitzen badu, bada itsasoan hilko naiz'. Orain, Suediara edo Norvegiara joan nahi dut.

Eritrean bizitzea atsegina da baina gure gobernuak krudela da eta legeak kontroletik at daude. Nahikoa janari eta ur dugu, baita lana ere, baina ez dago eskubiderik, ez dago demokraziarik. Ihes egitea da irtenbide bakarra, eta ezin diegunez beste gobernu batzuei laguntza eskatu, bide arriskutsua hartzea erabakitzen dugu. Jainkoaren eskuetan jartzen gara.

Amari Europara heltzeko Libiara nindoala esan nionean, halakorik ez egiteko erregutu zidan. Beldur zen, eritrear asko bide horretan hil direlako. Orain dela hiru urte, nire lagun mina Europarako bidean hil zen; orain dela hilabete gutxi, nire osaba Europara heltzen saiatu zen, baina Estatu Islamiarrak harrapatu eta hil egin zuen. Hala ere, ezin nion amari jaramon egin. **Banekien bidaia luzea eta arriskutsua izango zela, baina sorterrian ez geneukan aukerarik.**

2012an egin nuen lehenengo saiakera, baina atxilotu eta espetxeratu egin ninduten. Gero, Etiopiara iristea lortu nuen. Ondoren, Khartumera (Sudan) joan nintzen, eta basamortutik Libiarantz abiatu nintzen.

Sahara oso leku arriskutsua da, eta gorpu askorekin egin dezakezu topo. Nirekin bidaiatzen ari ziren sei pertsona hil ziren Ajdabiyarako bidean. Ajdabiyan gosea da nagusi. Han ordaindu genien trafikatzaleei. Oso garestia zen, baina nire anaiak (Israelen bizi da) eta nire emaztearen ahizpak (Suedian bizi da) lagundu ziguten.

Tripolirako bidean, kontrol postu askotatik igaro ginen eta zortzi egun behar izan genituen hara heltzeko. Oso beldurtuta geunden. **Estatu Islamiarrak aurkitzen bazaitu, hil egiten zaitu, eta, poliziak aurkitzen bazaitu, lapurtu egiten dizu.** Izan ere, badirudi Libian gizon orok (gaztea nahiz zaharra izan) arma bat duela. Tripolira iristean, etxe handi batera joan ginen bizitzera; beste 700 pertsonarekin bizi ginen, eta sexuaren eta nazionalitatearen arabera bereizita geunden. Ez genuen lorik egiten, kanpoko tiroak eta guduak entzuten genituelako; Libian ez dago bakerik.

Tripolin 12 egun igaro ondoren, txalupa pneumatiko batera igo gintuzten gauaren erdian. Gero, zurezko ontzi handiago batera eraman gintuzten taldeka. Ontziaren kroskoan geratu nintzen 200 bat gizonekin, itsasontzi-bizkarraren azpian. Ura sartzen zen, bero handia egiten zuen eta motorrak zarata handia ateratzen zuen. Goialdean, emakumeak, haurrak eta hiru 'patroi' zeuden; baina gu bezalako pertsonak ziren, ez ziren trafikatzaleak, ez eta kapitainak ere. Otoitz egiten genuen, eta neska gehienek negar egiten zuten; denek bizirauten laguntzeko eskatzen genion Jainkoari.

Zazpi ordu beranduago, **MY Phoenixarekin egin genuen topo eta salbatu egin gintuzten.** Orain Suediara joan nahi dut. Han ondo egongo gara, Eritreako arazoak ezagutzen dituzte eta lagundu egingo digute. Emazteak Holandara joan nahi du, beraz, horretaz hitz egin beharko dugu...

Mugarik Gabeko Medikuek erakundearen webgunetik (<http://www.msf.mx/>) hartutako artikulua

BIDE BIDEANeko kultura arteko produktuen sorta bat irabazi nahi?

INKESTATXO honetan parte hartu besterik ez duzu. Ondoren, bidali ADRA Fundaziora, eta jasotako inkesta guztien artean zozketa egingo dugu.

Arabako zer herri edo hiritan bizi zara?

Gasteizen	Beste herri batean

Non eskuratu duzu aldizkaria?

ADRA Fundazioan	Interneten	Gizarte Etxeetan	Beste elkarte batean Zeinetan?

Zerbait ikasi al duzu aldizkaria irakurtzen ari zinela?

Ezer ez	Gutxi	Zerbait	Nahikoa	Asko

Egokia iruditzen al zaizu aldizkariaren edukia?

Batere ez	Gutxi	Zerbait	Nahikoa	Asko

Zerbait gehituko al zenuke?

Ezer ez	Gutxi	Zerbait	Nahikoa	Asko

Zer gehituko zenuke?

Idatzi hemen zure **izena eta telefono-zenbakia**, irabazlea baldin bazara zurekin harremanetan jartzeko: _____

Helbideak:

- **Posta-helbidea:** Lorenzo Prestamero, 3, 01013 Vitoria-Gasteiz, Araba
- **Posta elektronikoa:** kolorezkolore@adra-es.org

Inkestan parte hartuz gero, 85 euroan baloratutako **BIDE BIDEANEKO BIDEZKO MERKATARITZAKO PRODUKTUEN SORTA** hau irabazteko aukera izango duzu:

- 2 PUNTUDUN KIKARA
- ETIOPIAKO KAFEA (INTERMÓN OXFAM)
- SAREZKO SASKI MORE ETA URDINA
- MENTAZKO TE BERDEA (EQUIMERCADO)
- EGITEKO KAKAOA (350 g)
- GARAM MASALA TXOKOLATEA (INTERMÓN OXFAM)
- TXOKOLATE ZURI ETA KAFE TABLETA (INTERMÓN OXFAM)
- OLO ETA TXOKOLATEZKO OSOKO GAILETAK
- PU-EHR TE GORRIA (EQUIMERCADO)
- PAKISTANGO TEA (EQUIMERCADO)
- PALESTINAKO DATILAK
- MARRUBI-MARMELADA (IDEAS)
- ANDEETAKO BIO KINOA (IDEAS)
- PANELA (½ kg, EQUIMERCADO)
- MALIKO HOM ARROZA (EKO)
- JUTEZKO POLTSA
- GUIRO TXOKOLATEZKO GAILETAK (INTERMÓN OXFAM)
- GEREZIZKO PIRULETAK